

ZOO KWAM VAN VER EEN VREEMD GERUCHT

In deze bundel zijn de gedichten opgenomen die door vijf stad- en streekgenoten werden gekozen en voorgedragen op de Avond van de Poëzie in de Synagoge te Lochem ter gelegenheid van de Nationale Gedichtendag op 31 januari 2008.

Op deze avond trad ook op Dagmara Siuty, sopraan onder begeleiding van Ivo Boytchev, piano.

Colofon

Foto omslag: Hans van Hoorn, Rügen 2006

Vormgeving: Roelof Wullink

De tekst werd gezet uit de ITC Officina

Druk en afwerking: Drukkerij Lammerdink

DE BRUID

De lucht, over de jongen dag,
Was helderder dan ooit.
Iets ongewoon-verblijdends lag
In weide en veld gestrooid.
De torenklok zong, wat ze kon,
De vlaggen staken uit:
De bruidegom was de lentezon
En Holland was de bruid.

Ze was des morgens opgestaan,
Een ranke, frisse meid.
Ze deed haar gazen sluier aan
Van dunne dauwigheid.
Ze stak zich van den pereboom
Den bloesem in het haar,
Die witter dan een winterdroom
Is, – wonder, wonderbaar.

Ze deed een gladden gordel om
Van zilverig allooi,
Van zuivren waterglans, – wat glom
Die ronde gordel mooi!
Toen hechtte ze als een donzen vacht
Aan haar satijnen kleed
Den schuimrand, die de zee haar bracht,
Toen was de bruid gereed.

Een ooievaar trad op den deel,
Gewichtig, met zijn stok,
De merel was in zwart fluweel,
De zwaluw kwam in rok.
Toen keken daar 't zo prachtig was, –
En Holland is de bruid, –
De madeliefjes in het gras
Haar gouden oogjes uit.

De bruijom is een edel man,
De bruid is jong en sterk.
Daar komen schone kinders van
En blijdschap bij het werk.
De bruid, – waar zag men weker leest,
Een vriendelijker mond, –
De bruid, – die maakten zeewind meest
En ruimten zo gezond.

Nu komt ze met haar lief gezicht
Den bruijom tegemoet.
Wat is de hemel wijd, – en licht,
Wat is het leven goed.
De wereld is een wonderbron
Van telkens nieuw geluid.
De bruijom is de lentezon
En Holland is de bruid.

Jan Prins

Keuze en voordracht: Gerrit Lueks

HET PAD

Ik zag een man die voor me uitliep in het bos
Mijn blikken lieten hem niet los
Een man die zong
En verdween als in een film
The End
Nee nee, ik heb hem niet herkend
Ik was te jong

En ik liep door
En door
En door en door benieuwd
Naar wat het pad me brengen zou
Ik vond de regen en de dauw
Ik vierde picknick met een vrouw
En ik liep door
De tijd verstreek
De zomer liet me in de steek
Maar zelfs toen de novemberwind
De bladeren van de bomen sloeg
Heb ik gezongen als een kind
– Er is neerslachtigheid genoeg

Ver achter me zong iemand met me mee
Het oude lied, maar helderder van toon
Ik heb die man herkend
Het was mijn zoon

Ivo de Wijs

Keuze en voordracht: Gerrit Lueks

OP DE 'FAIR MILJONAIR'

Ik dreumde van geluk en riekdom
Van een multimillionair
Den persoonlijk werd verwelkomd,
Op de 'Fair Miljonair'.

Ik dreumde dat hee leep te shoppen
Met een echte kennersblik
Tussen gold en diamanten
En den millionair... was ik!

Ik vond de wearld an mien veute
En deur al mien geld bemind.
Ik stond met recht boaven de meute
Ieder wol mie graag as vrind.

Ik kocht een jacht met golden kranen
Met tapijten van fluweel
Beloafde al mien onderdanen
Een geweldig lochkasteel.

'Fair Miljonair' is toch een uitkomst:
Ie leaft as op een roze wolk
Verloochent daor oe af – en herkomst
Van het gewone mensenvolk.

Ik verbleef in hoger sferen
Tussen VIP's en royalty
Consumeren, ... potverteren
Zo'n levensstijl vret energie.

Geen wonder dat ik flinke trek kreeg
An een maaltied op niveau
Michelin, ... minstens drie sterren
Met een vol rond glas Bordeaux

En net toen ik wol beginnen
An zes gangen en völle drank,
Schrok ik wakker ... 'k zag de mensen
Wachten ... veur de voedselbank!

Gerrit Lueks (december 2006)

OP HET GEZIGT VAN TREKKENDE KRAANVOGELS

Laatst, als ik, op mijn eenzaam pad,
Door Wijnmaands bleeke loovers trad,
Zoo kwam van ver een vreemd gerucht,
Zoo kwam een lange Kranenvlugt,
En hield naar't wijkend avendlicht
Het spitse van heur schaar gerigt.

Ontging ze 't volgend oog weldra,
Ze liet me een diep gepeinzen na.
Ik dacht: wat hier onlaag geschiedt,
Des kreunt zich ginds de vogel niet.
Of bergen siddren op hun voet,
Door 't worstlen van den sulfergloed;
Of stroomen steigren uit hun boord;
De vogel zweeft gelaten voort.

Hem trekt zijn doel, naar't eind der baan,
Door't vredig zwerk, staag westwaart aan.
Hoe lang zijn tocht ook duren mag,
Hij roert de vleugels dag aan dag;
Hij vult de lucht met blij geschal,
Gedenkend waar hij rusten zal!

Mijn ziel, raap wijsheid uit dit werk:
Streef hooger dan dit aardse perk.
Of, hier beneên, de waereld woel',
Blijf gij gedachtig aan uw doel!
Staar, vrolijk juigend, naar de Kust,
Waar aller Zorgen woeling rust;
Waar Smarte knaagt, nog Twistvuur brandt,
Nog Zinbekoring strikken spant!
Mijn Ziel – daar is uw Vaderland!

A.C.W. Staring

Keuze en voordracht: Jeanette A. Wouters

VERMOEIDHEID

Als wij, de grote mensen, moe zijn
Van het praten met elkaar,
Als wij moe zijn van het slapen
met elkaar, het wandelen
En handeldrijven met elkaar,
Het tafelen en oorlog voeren

Met elkaar, als wij zo moe zijn
Van elkaar, van het elkaren
Van elkaar, dan zetten wij de kat
Op onze schouder, gaan de tuin in
En zoeken de kinderstemmen achter
De hoge hagen en in de boomhut.

En zwijgend leggen wij onze vermoeidheid
In het gras, en de jaren die zwaar
En donker sliepen in de zoom
Van onze jas ontbloten zich daarboven
In een jongenskeel en dansen op
En neer in een vochtige meisjesmond.

Als wij, de grote mensen, moe zijn
Van het praten,
Van het praten,
Van het praten met elkaar,
Gaan wij de tuin in en verzwijgen ons
In de kat, in het gras, in het kind.

Leonard Nolens

Keuze en voordracht: Jeanette A. Wouters

TERRAS

Alles vandaag
in evenwicht
de bergen in de verte
stil en bedachtzaam
de zee bezonken
traag bewegend
de lucht blauw
en de wind
zacht
spelend
met het tafellaken

Alle kleuren die ik zie
verdragen elkaar
wat mij omringt
dringt binnen
en mijn hoofd en mijn hart
komen samen in het midden
balans

En dan
geluid
iemand gaat zitten
zichtbaar
dichtbij

Een vrouw

De ogen worden dronken
woorden verdwalen
gedachten rennen heen en weer
tussen verlangen en werkelijkheid
onrust grijpt de macht
de wind steekt op
golven worden hoger
bergen bewegen

papieren vliegen in het rond
losse zinnen en gedachten
zonder samenhang
mijn handschrift wordt
onleesbaar

Aan geluk
valt niets
toe te voegen

Of toch niet meer
dan een uitzicht op zee
en een ander
met wie je kan zijn
wie je bent

De metaforen
slaan stuk
op de rotsen
van de eenvoud

Loslaten
overgave
vertrouwen

Zo zijn er
duizende woorden
allemaal mooi
en goed bedoeld

Maar
aan geluk
valt niets
toe te voegen

Stef Bos

Keuze en voordracht: Jeanette A. Wouters

DE WATERLELIE

Ik heb de witte water-lelie lief,
daar die zo blank is en zo stil haar kroon
uitplooit in't licht.

Rijzend uit donker-koelen vijvergrond,
heeft zij het licht gevonden en ontsloot
toen blij het gouden hart.

Nu rust zij peinzend op het watervlak
en wenst niet meer...

Frederik van Eeden

Keuze en voordracht: Jeanette A. Wouters

IN EEN NIET MEER WETEN DAT VOORBIJGAAT

Langs d'ellenden d'onaantastbre zon
En dat alles ophoudt wat begon,
Wenst men dat men voor een peloton
Schietende soldaten op een rij, staat.

Dat de liefste met een zakdoek zwaait
(Boven een muur haar hand – of achter tralies)
Dat men 't hoofd verblijdt terzijde draait,
Honend: dat het schreien haar gelaat wies
Schoon van wreedheid, leugen en verraad.

Doch ontvlucht voordat de schoten knallen.
Zal men toch ver van haar armen vallen.
– Smeek daar schreien haar zozeer misstaat,
Haar gelaat meer kreukelt dan het kwaad
Haar verrukt, dat zij de moord begaat

Willem Frederik Hermans

Keuze en voordracht: Tin Stuyt

SPRONG IN ZEE

Je bent niet volmaakt, maar je bent.
Het heet verliefd, de golven die mij
overspoelen en zuigend meetrekken

naar waar jij bent en wat: een rots in zee?
Een boei die onderstromen markeert?
Het heupwiegend schijnsel van de maan?

Hier is het gevaarlijk om te zwemmen
Maar ik ben al te ver in het misleidend zoet
gekabbel om terug op het strand te slaan.

Zie mij nou toch zo hulpeloos afgedreven.
O, ik geloof in handen die mij krachtig
uit het water op het land zullen trekken.

En als dat niet waar is, geloof ik in
een stoomboot die komt gevaren
en me aan boord tilt voor ik verdrink.

En als dat niet waar is, geloof ik dat
er alarm geslagen wordt en een helikopter
mij komt redden met een ladder van touw.

En als dat niet waar is, haal ik onderzoeked
de overkant wel, hoop ik. Want je bent niet
volmaakt, niet een eiland echt en geen boei

en de maan in zee is schijn, maar je bent.
Als dat waar is, zwem mij dan tegemoet en
kus deze dappere drenkeling nieuwe adem in.

Ted van Lieshout

Keuze en voordracht: Tin Stuyt

JOUW LEVEN EN HET MIJNE . . . JIJ WORDT WAKKER IN EEN WARM BED

Ik op de koude grond.

Jij moppert omdat het weer regent.
Ik hoop na een jaar van droogte,
alleen nog op een druppel.

Jij dumpst je eten in de vuilnisbak.
Terwijl mijn maag schreeuwt om een
kruimel brood.

Jij zucht omdat je weer een
lange kantoordag hebt.
Ik weet niet hoe ik deze dag
door moet komen.

Jij bent bang voor een
standje van je chef.
Ik ben bang voor een schot
van een crimineel.

Jij hebt je geld weer verdiend.
Ik ben blij dat ik iets te eten kreeg.

Jij bent pas tevreden als je
bankrekening weer hoger is.
Ik haal opgelucht adem dat ik
deze dag overleeft heb.

Jij slaapt lekker in je warme bed.
Ik zak weer neer op de koude grond.

Annemarie van Vliet & Annemieke Sterrenburg

Keuze en voordracht: Debora van der Veen

GESCHEIDEN OUDERS

Je ligt in bed
je wilt het niet horen
die ruzie tussen je ouders
je houdt een kussen op je oren.
Nu weet ik het zeker,
ze gaan uit elkaar. Ze zeiden het zelf ...
Oh, was het allemaal maar niet waar!
Je zou willen dat het en droom was
of beter gezegd een nachtmerrie.
Nu zul je moeten kiezen,
maar ja ... voor wie?
Je vind ze allebei heel erg lief
je kunt met beiden goed praten.
je moet er niet aan denken
Om er ook maar één te moeten haten.
Je wilt weglopen, maar je weet ...
het heeft geen nut.
Wie haalt jou ooit nog uit deze diepe put?

Annemiek Booister

Keuze en voordracht: Debora van der Veen

DE FAZANT

Hij is er zonder dat hij ooit verschijnt.
Toch moet hij hier naar binnen zijn gevlogen:
er is geen doorgang door het veel te hoge
gaas dat bij ons de ponywei omheint.

Op duizend veren heeft hij duizend ogen
maar hoe hij stapt, hoe fier en fraaigelijnd,
hij ziet er geen begin aan en geen eind.
Een vlucht als vlucht wordt niet meer overwogen.

Maar als je een moment of wat niet kijkt
heeft hij opeens de overkant bereikt
en rent alweer op wiertjes door het land
met weinig hersens maar voldoende klieren
om drie of vier vriendinnen te versieren.
Wat heeft een mens onnodig veel verstand.

Kees Stip

Keuze en voordracht: Barbara Deuss

DE ZEEAREND

Er wordt misprijzend op me neergekeken.
De grote vogel met de kille blik
staart door me heen tot op mijn kale ik.
Zo keek de leraar ook bij zedenpreken.

Het bruine verenpak lijkt pas gestreken,
een ferme snavel, aan het eind een knik,
de nek is als een Griekse zuil zo dik,
zijn vleugels doen een aartsengel verbleken.

Ik zie hoe hij een kleuter gadeslaat
en schat: niet snel, goed mollig, aan de maat.
'Beslist niet voeren!' staat er op een bordje.

Hij fladdert. Ik blijf vol verbazing staan.
Zijn staart is een geschulpt, wit diensterschortje.
De generaal heeft vrouwenkieren aan.

Patty Scholten

Keuze en voordracht: Barbara Deuss

YES!

Ik geef mijn zusje les in yes.
Ik zeg: 'Dat zeg je
als je blij bent dat je bij mij bent,
dat ik je grote broer ben,
dat ik sterk ben,
en stoer,
en dat ik je heel even maar geknepen heb vandaag.
Dat zeg je als ze vragen:
Is je broer de allerbeste?
Yes! zeg jij dan,
en dan doe je met je vuisten,
zó dus, zusje, zó.'
Heeft ze het begrepen?
Zusje fluistert:
no.

Edward van de Vendel

Uit: Super guppie krijgt kleintjes

Keuze en voordracht: Barbara Deuss

1 ONDER DE ESDOORN

Waarom sta je
onder de esdoorn, meisje?
Word je verbrand door de zon?
Of ben je bang voor de wind?

Ik word niet verbrand door de zon,
Ik ben niet bang voor de wind,
Ik heb geen geliefde,
Mijn leven is triest.
Ik heb geen geliefde,
Mijn leven is desolaat.

Componist: Mieczysław Karłowicz (1876-1909)

Gedicht: uit volksoverlevering (słowa ludowe)

Vertaling Dagmara Siuty

2 AAN EEN TRIEST MEISJE

Je legt je hoofdje op de blanke borst,
Een traan beeft in je oog.
Wat is er met je gebeurt, meisje?
Waar komen die grote tranen vandaan?

Misschien omdat in het moment van de waarheid,
Wanneer de nachtmerries vervagen,
Je de lust van voorbije herinneringen voelt,
En de betovering van voorbije dromen,
Misschien omdat de verwelkte rozen je triest maken.
Maar de lente zal komen, de tijd van rozen komt weer.

En de zwerm kleurrijke vlinders zal terugkeren,
Het haar van de treurwilg zal opnieuw buigen,
Ze zal beginnen te fluisteren.
De aarde zal ontwaken uit de droom,
De warme regen zal vallen.

In de geurige bossen zullen de leeuwerik,
En de bard hun liederen neuriën.
Alles zal nieuw en kostbaar zijn,
Treurigheid zal veranderen in vreugde,
De maanlichte nachten zullen herleven,
De golven zullen hun concert opnieuw beginnen.

Componist: Mieczysław Karłowicz (1876-1909)

Gedicht: Kazimierz Głinski (1850-1920)

Vertaling: Dagmara Siuty

3 ROESTBRUINE BLADEREN

De herfstwind schudt de
roestbruine bladeren van de boom,
Stuurt hen weg.
Zo ver weg geblazen dat ze nooit terugkeren.
Geen blad zal ooit op dezelfde takken groeien,
Zo ver weg geblazen dat het nooit terugkeert.

Ze zullen nooit weerkeren naar mijn hart en mijn
bloed,
Dromen die stukgeslagen zijn in de tijd.

Componist: Mieczysław Karłowicz (1876-1909)
Gedicht: Kazimierz Przerwa-Tetmajer (1865-1940)

Vertaling: Dagmara Siuty

4 IN DE SNEEUW

Als ik een zilveren veer had,
Zou ik het in de ijzel zetten,
In de morgensneeuw op het veld,
Waar de schitterende diamanten liggen.
Ze liggen verspreid,
gekleurd door de bleke zon,
Op ons veld!
Op ons veld!

Als ik een zilveren veer had,
Zou ik op het kristal schrijven.
Op dit kristal, op dit water,
Dat is gestold in het lichte ijs.
Het vloeit niet meer,
Het is alleen in gedachten verzonken.
Op ons water!
Op ons water!

Het is een winterlied,
Geen bloesem geen ochtendschemering,
Geen blauwe luchten heb ik nodig.
Maar alleen de ondergesneeuwde velden,
Alleen de parels van bevroren sneeuw,
Alleen het luiden van de doodsklok,
Alleen tranen heb ik nodig.

Componist: Mieczysław Karłowicz (1876-1909)
Gedicht: Maria Konopnicka (1842-1910)

Vertaling: Dagmara Siuty

5 HET IS DE EXTASE

Het is de smachtende extase,
Het is de tedere vermoeidheid,
Het is alle rillingen van het hout
Midden in de omhelzing der briesjes,
Het is bij de grijze takken
Het koor van kleine stemmen.

O broos en fris gefluister!
Het murmelt en ritselt,
Het lijkt de zachte roep
Dat bewogen gras uitblaast...
Je zou zeggen dat, in wendend water het,
Het doffe geluid is van rollende kiezels.

Deze ziel die zich beklaagt
In dit sluimerende gekreun
Het is de onze, is het niet?
De mijne, zeg me, en de jouwe,
Wiens nederige liedje we uitademen
Op deze milde avond, zo stil?

*Componist: Claude Debussy (1862-1918),
uit: Ariettes Oubliées
Gedicht: Paul Verlaine (1844-1896)*

Vertaling: Marc Altink

6 GREEN

Ziehier vruchten, bloemen, bladen en takken
en zie daarna mijn hart dat slechts voor u slaat.
Verscheur het niet met uw twee witte handen
En laat het nederig geschenk zoet zijn in uw mooie
ogen.

Ik kom geheel bedekt nog door dauw
Die de ochtendwind op mijn voorhoofd zal bevriezen.
Laat mijn vermoeidheid rusten aan uw voeten
Dromend van zoete momenten die het zullen
ontspannen.

Op uw jonge middel laat mijn hoofd zich rollen
Nog geheel naklinkend van uw laatste kussen;
Laat het zich kalmeren van de plezierige storm,
En laat me een beetje slapen terwijl u rust.

*Componist: Claude Debussy (1862-1918),
uit: Ariettes Oubliées
Gedicht: Paul Verlaine (1844-1896)*

Vertaling: Marc Altink

7 NOOIT VERGETEN

Aangezien ik deze wereld verlaat
alvorens ik rekenschap geef aan God,
zal ik je hier onder ons
mijn bekentenis geven.

Met mijn hele ziel vergeef ik
die wie ik altijd heb gehaat.
Jou, van wie ik intens heb gehouden,
zal ik nooit vergeven!

*Componist: Joaquín Turina (1882-1949),
uit: Poema en Forma de Canciones
Gedicht: Ramón María de las Mercedes de Campoamor
y Campoosorio (1817-1901)*

Vertaling: Marc Altink

8 DE TWEE ANGSTEN

Aan het begin van die bewuste nacht,
zei ze, ver van me,
Waarom kom je zo dichtbij?
Ik ben bang voor je.

En nadat de nacht was verstreken,
zei ze, dichtbij me:
Waarom beweeg je je van me vandaan?
Ik ben bang zonder je!

*Gedicht: Ramón María de las Mercedes de Campoamor
y Campoosorio (1817-1901)*

Vertaling: Marc Altink

9 DE TRIOMFWAGEN

Omdat ik voor de Dood niet wilde stoppen,
Stopte hij vriendelijk voor mij;
Het rijtuig hield ons beiden maar net
En de Onsterfelijkheid.

We reden langzaam, hij kende geen haast,
En ik had mijn arbeid,
En ook mijn vrije tijd opgeborgen
Voor zijn hoffelijkheid.

Wij passeerden de school waar kinderen speelden,
Hun lessen nauwelijks gedaan
We passeerden velden van dromend graan,
We passeerden de ondergaande zon.

Wij pauzeerden voor een huis dat leek
Op een zwelling in de grond;
Het dak was nauwelijks zichtbaar,
De daklijst maar een hoop.

Sindsdien is 't eeuwen; maar elk
Voelt korter dan de dag
Dat ik voor het eerst giste dat de paardenhoofden
Waren gericht op eeuwigheid.

Componist: Aaron Copland (1900-1990)

Gedicht: Emily Dickinson (1830-1886)

Vertaling: Marc Altink